

calçada, no lluny de St. Cugat del Vallès (*Cart. S. Cugat III*, 351).

b) Mas i Riera de *Rimbles*: en el centre de la vall d'aqueixa riera, afl. esq. de la R.^a d'Argentona, que desaigua entre Canyamars i Dosrius, provinent del te. de Llavanes: en aquesta darrera enq. sento *Can Rimbles* (1964, XLIV, 175.9), però passant-hi el 1924 (exc. 27) sentia així a uns, i a d'altres «a *Rimbles*».

Com ja indico en *DECat*, 326b14.23, deuen venir del ll. *rīma* 'esclatxa'. Mot que era ben usual en el ll. ¹⁰ vulgar (i segueix viu encara en portuguès): un visitant truca a la porta, l'amo, que tem que aquell va acompanyat del paràsit *Ascylos* «per *rimam* foris speculari diligentissime coepi» (Petroni XCII, 2: «par une fente du bois de la porte» Ernout); «crepundia: *rima*, fractura», *CGL* VI, 286; *χηρηλις*: *rima* IV, 326.7, «saxi extremitas, *rimata* i. e. abrupta», v, 11.2.

Abrupta com la Rima de Campmagre. *Rimbla*, -es, de *rīmūla*, diminutiu molt documentat en Tertul·lià, Lactanci i Boeci.

Riméntol, V. *Re*, *Ri*, *Ku*. *Rimors*, V. *Riumors* (s. v. *Palamós*)

RIN, RINS

Nom de diversos llogarets, poblats menors i partides de l'Alta Ribagorça.

1) *Rins*, llogaret agregat a Les Pauïls, uns 5 k. NO. ³⁰ del poble, entre Perafita i Bisaurri; oït «a *řins*», a Roda i a Les Pauïls (XIX, 25.9, 112).

MENCIONS ANT. 1495: *Rins* en el fogatge d'aquest any, amb 2 focs (err. *Riús*); 1595: «*Rins* et *Pauls*» (*Esp. Sagr.* XLVIII, 268, err. *Pallas*).

2) «*Rin* del Clot» o «Ca de *Rin*», mas ant., te. Queixigar (XIX, 17).

3) «*Rin* de la Carrasca», aldea de La Pobla de Roda (XIX, 41).

4) «Tuçalet de *Rin*», te. de Calassanç (xvi, 135).

5) «Tuçal de *Rin*», te. Llaguarres (XIX, 4).

6) Augmentatiu: Font de *řináb*, a Les Viles de Turbó (XIX, 84, 78).

ETIM. Curios celtisme. Com que en aquesta zona la «N» és manté (*E.T.C.* I, 125[d]) es tracta del mot cèltic (o, en part, sorotàptic) *rīnos*, variant de *rēnos* 'riu', el que ha donat el nom del gran riu del centre d'Europa.

Per a l'alternança *ī/Ē* < indoeur. *ei*, veg. *DECat* i *DECH*, s. v. *virar* i *Top. Hesp.* II, 199. És molt conegut que *rin* apareix com apel·latiu, en el sentit de 'rirol, xaragall', en bastants dialectes francesos, com han explicat i detallat Longnon i Vincent en llurs manuals toponomàstics, Weisgerber (*Rben. Germ.-Celt.*, i el *REW*); per a l'etim. indoeur. *IEW*, 330.16. Aquí te. ⁵⁵ nim, doncs, un altra focus encara d'aquesta supervivència.

La major part d'aquests noms designen llocs en un barranc aigualós (2), o és el fons d'una vall on conflueixen diversos «*rins*» (1), o una font cabalosa (amb ⁶⁰

gros xaragall): *rinaç* (6); i encara que en (3), (4) i (5) no s'apliqui al corrent mateix, és perquè d'aquests llocs elevats davalla un riuet considerable. Procés semàntic que veiem repetit en el nom del riuet rossellonès *Ròvol*, provinent de *Rōdānos*, l'ètimon del fr. *Rhône*, oc. *Rose*. I la reducció a corrents menuts l'hem vista a la Vall d'Aran en el paratge dit *Es Sèt Garonetes* (*PVArGc.*), i acabem de veure un cas semblant a l'art. *Ri-/Riu* i s. v. *riera*.

Un cas dubtós és el de *Rinibert*, bosc en el te. de Manyanet (XIX, 170), perquè l'inf. d'Avellanós pron. *řanibéřt* (XIX, 172): doncs, potser NP germ. *HRAMNIBERHT* (passat que fos *RINOS HIBERNUS* 'xaragall que només raja els hiverns?').

Riner, V. *Ri*-fluvial

RINER

20

Nom d'un llogaret amb església i mun., i d'un riu menor que, provinent de Solsona, desemboca en el Cardener per la dreta, prop del llogaret.

PRON.: *řiné* a Cardona (Casac. 1920). Oït *ř* *řiné* ²⁵ allí mateix, 1931 (exc. 173); i en diversos llocs de la rodalia, 1964, Brics etc.; *l'Alzina de řiné*, mas d'aquest terme, oït a Olius (XLVI, 114.38).

Entre les *MENCIONS ANT.* posarem a part, i en primer lloc, les antigues que amb llur diftong (*A*); en les quals no hi ha al·lusió a cap *riu*), suggereixen la complexitat de l'origen d'aquest nom.

A) 1060, enumerant uns alocs o poblats: «Lobera, Olius et *Reiner* et Portello» (lleg. a l'arx. de Sols., 1964); 1060-1108: *Reiner* cit. junt amb Bries (ib.); ³⁵ 1097: «Bg. Ricardi donavit Ste. Marie Celsone alodem ad Turrem de Negoni, castri Lobera: afr. Or. castri Ardeval, Austro *Spelta*, castro Lanera; Occ. te. de Lobera; Sept. in terminos castri *Reiner*» (lleg. ib.); 1163: en l'acta de Cons. de l'esgl. de Solsona el bisbe i el Comte d'Urgell «laudamus possessiones --- in ecclesiis --- de Torà, Vallefradulera, Claret, Ardeval, *Rainer*, Navadés, Olius ---» (Villan., *Vi. Lit.* IX, 230.16); 1359: «castell de *Rayner*» (*CoDoACA* XII, 58); 1580, d'una autoritat que escriu en cast.: «Ntra. Sra. del Milagro, que está en el obispado de Urgel, de nuestro Princ. de Cataluña, en el término llamado de *Rayner*» (Baraut, monogr. *Sri. del Miracle*, p. 179).

B) Ara els altres testimonis antics, en molts dels quals es tracta, en part inequívocament, del nom del riu, i en part del castell, i en alguns, del terme. 977: *Rivo Nigro* en enumerar els termes de Solsona (Balari, *Orig.*, 122); 997: *Rio Nero* (ib., docs. de l'arx. de la SdUrg.); 1027: «Sti. Martini *Rivoner*» (*Cart. St. Cugat* II, 58); 1030: «vinea --- de Albarize --- in castro *Rinero* in lo. q. dic. --- casa de Susanna» (Arx. Sols.); 1048: «in castro *Riner*, in villa Tapiolas» (id. ib.); 1060: «in term. de castro *Riu Nigri*, sive in Frexaned, in lo. voc. ad ipsa Canaligla» (id. ib.); 1073: «in castro Celsone, in lo. q. vocant in ipso *rivo de Riner*, ad Mo<n>farrat --- afr. Or. --- Mer. in ipso